

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 51.

Lýsingarprísar fyri petittreglur: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 19. desember 1936.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthússinum, brevsvanarstøðum og skrifstovuni. Telf. 143.

10. árg.

Tingstarvið á vetri 1936.

Javnaðarhugsjónin sigrar yvir konservatismuni.

Hin nú lidna lögtingsseta hefur eyðsýnliga staðið í javnaðarmannatekin. Vit taka ein údrátt

av teim serstøku javnaðarmanna málum, ið hava sigrarð.

Einkarsøla við rúsdrekka, tubbakki, olju, salti, bilum og billutum, radio og radiolutum, gummi, elektriskum greiðum og maskinum og lutum.

Javnaðarflokkurin hevur í bløðum, á fundum kring landið og á tingi víst á, hvussu óforan pening okkara land rindar ov nógv fyri stórvörum. Hendan pening fáa útlendskir privatkapitalistar. Vit skulu í hesum sambandi nevna, at okkara sjóvinnu rindar 140 kr. fyri tonsið av ráolju, ið kundi verið seld her fyri 115 kr. — kostar eif her 100 kr. — og tá hevði oljuseljarin kortini eina góða fortjenastu. Hetta óskil hevur javnaðarflokkurin viljað broytt við, at at landið skuldi taka einkarsølu við stórvörum. Men móttøðan hevur verið ógvuliga stór. Einstakir móttøðumenn hava »hoverandi« og stórordaðir sagt,

at krøvini um einkarsølu vóru pinnurin til líkkistuna hjá javnaðarflokkinum. Tað er tess vegna so mikið meiri athugaligt og tekin uppá ta sigrandi kraftina í javnaðarflokkinum, at ein stórur partur av hesum málum hevur vunnið frama á tingi í ár. Soleiðis kann nevast, at lögtingið hevur viðtikið at taka:

einkarsølu við rúsdrekka, einkarsølu við tubbakki, einkarsølu við radio og radiolutum, einkarsølu við øllum verum og lutum gummi, einkarsølu við elektriskum maskinum, greiðum og lutum.

At Føroya Banki skal gerast Føroya lands ogn,

hevur Føroya javnaðarflokkur bært fyri á tingi, eisini undir harðari móttøðu. Í ár hevur hetta mál vunnið sømdir á Føroya lögtingi. Allir flokkar vóru á einum máli um at greiða

atkvøðu fyri, at tingið fær statsins aksur í Føroya Banka fyri »parikurse«. Hetta má sigast at vera stórstigið á leiðini at socialisera peningavesnið í Føroyum undir lögtingið.

Kreditforeningslån.

Føroya javnaðarflokkur hevur haft spurningin um at fáa eitt lánifelag — kreditforening — at arbeiða í Føroyum. Tilfisk lánifelag geva sum kunnugt nógv rúmligari lán enn vanligt er í

bankum og sparikassum. Lögtingið gekk einmælt við til at biðja ministerið um at fremja hetta mál og um neyðugt at tryggja fyri lánifelagsláníni við lögtingsins nundirtrygging.

Maksimalprísar.

Sum áður nevnt, hava javnaðarmenn ynskt tingsins einkarsølu við olju. Hetta uppskot hevur ikki vunnið sømdir. Javnaðarflokkurin setti so í feykatingsetuni í vár fram uppskot um avgift uppá olju, samstundis sum tað varð heimilað lögtinginum at áseta maksimalprís (lægstapris)

á oljuna. Uppskotið fall tá. Men nú er í hesari tingsetuni viðtikið við atkvøðum frá øllum flokkum — við undantak av vinnuflokkinum — at **læggja maksimalprís uppá olju, samstundis sum ein lítill avgift verður lægd á hana.**

Invalidtrenta.

At fáa framt ta socialu for-sorgina er og hevur verið ein

eyðsæð uppgáva hjá javnaðarflokkinum. Tað eyðnaðist at fáa

ellisrentulógina — um enn nóg so ússaliga — gjøgnumfórda. At bota um hana var neyðturviligt. Hetta var tí ein uppgáva tingsins eins og at gera eina invalidtrentulóg. Og tað er eydnast í ár. — Tingið hevur viðtikið:

- a) eina invalidtrentulóg,
- b) eina ábót uppá ellisrentulógina, soleiðis

at ellisrentan hereftir verður goldin av lögtinginum í staðin fyri sum higar til av sóknarstýrunum,

at ellisrentan fyri 60 ára gomul verður hækkað og at sóknarstýrunum verður loyvt at hækka ellisrentuna, sum av javnaðarmönnum á sinni sett uppskot um.

Biligt hvalatvøst.

At fáa døgurðamat og biligan døgurðamat er ein brennandi spurningur í hesum døgum, tá ið ógvuliga ilt er at liva hjá fátækum fólki.

Javnaðarflokkurin hevur tí borið spurningin um biligt hvala-

tvøst inn á tingborð, og tað eydnast at fáa viðtikið at niðurseta prísir frá 9 til 7 oyr. kg. og at fáa tingið at játta 5000 kr. til keyp av tvøsti til fátækar familjur.

Centralisering av sølu og keypi.

Sum kunnugt, arbeiddu javnaðarmenn undir stórar móttøðu fyri at fáa eina sølumiðstöðu eins og eina miðstöðu fyri keyp av øllum útgerðarvörum. Sølumiðstöðan kom í ár — tessverri ikki reidiliga sum javnaðarmenn ynsktu hana — og nú í hesari tingsetu eru tingmenn ginginir

við til at mæla til, at fiskisølu-miðstöðan eisini tekur sær av keypinum av útgerðarvörum fyri at spara ley hundrad túsundini.

Um pláss var til tess, kundi ein hópur av málum nevnt enn sum domi uppá javnaðarpolitikins sigrandi kraft.

Centralisering og socialisering eru høvuðskraftin í javnaðarpolitikkinum - henda kraftin er við at taka fótin undan hinum flokkunum.

A Føroya Løgtingi 1936.

Nýggjur skúlabyggingur í Vági.

Danbjørg:

Sóknarstýrið í Vági biður tingið um approbatión — heimild til at upptaka eitt lán uppá 50 tús. krónur fyri ein nýggjan skúla. Teir biðja eisini um loyvi at selja tann gamla fyri einar 10 tús. kr.

Tann núverandi skúlin er bygdur í árinum 1884, er soleiðis 52 ára gamal. Tá vóru 50 hús, nú eru 250. Tá var einans ein lærari, nú eru 7.

Realskúli er stovnaður men kann ikki verða góðkendur, fyrr enn nýggjur skúlabyggingur er bygdur. Ministerið hevur játtað upp til 20.000 kr.

Nú nýðist kommunan at lána hús til fyrstalærara og 3 skúlastovur og rindar um árið 1800 kr. Verður skúlin góðkendur, roknar sóknarstýrið við einum árligum studningi uppá 2500 kr. og so mikið í tilskoti til læraralønir, at kommunan harvið sparir o. u. 1400 krónur um

árið. Hesin peningur saman við statslískotinum verður nakað tað sama sum tað, ið kommunan kemur at rinda í rentu og avdrag av láninum. Tann fyrirliggjandi tekning og plánu er frá 1931, so tað er møguligt, at tað ikki letur seg gera at fáa skúlan bygdan fyri tann pening, ið tá var roknaður, nevniliga 83 tús. kr.; men nevndin mælir til, at sóknarstýrið fær approbatión og garantí fyri tí unsøkta láni, soleiðis at skúlin kann útbjóðast. Tá at sóknarstýrið bert biður um approbatión, mælir nevndin til eisini at veita garantí, tí annars fæst einki lán. Visir tað seg tá, at byggingurin ikki kann uppførast fyri tann roknaða pening, má sóknarstýrið fáa nýggja tekning og plan, sum verður at leggja fyri tingið í næstu tingsetu.

Joh. Poulsen:

Sóknarstýrið biður bert um approbatión. Tessvegna haldi eg tað vera nakað »flott« av nevndini eisini at mæla til at veita garantí.

Djurhuus:

Tað hjálpir ikki at approbera uttan samstundis at garantera.

KØDCENTRALEN TIL 173. KONGEBROEN TIL 173.

Alltid 1. Kl. ungt Øksekød, Pølse og Konserver. En Gros & En Detail. Bygdeordrer ekspederes omg.

Heldur tingið tað vera neyðugt at byggja ein nýggjan skúla, so má eisini garantiur veitast.

Winther:

Tað er ikki rætt at veita heimild og átaka ábyrgd fyri hesum láni; tí Vágs kommuna tolar tað ikki. Skúlin verður minst at kosta 100 tús. krónur.

Djurhuus:

Tann síðsti talarin hevur lisið illa uppá. Tað eru 83 tús., ið skúlin er roknaður at kosta. Kann hann ikki byggjast fyri tað, skal sákin leggjast aftur fyri tingið næsta ár.

Danbjørg:

Tað lán, ið Vág hevur fyri havnina, er eingin byrða; tí havnin leggur pening tilgøðar. Elektricitetsverkið hevur verið ein byrða; men nú er tað lagt til hvalastøðuna í Lopra, og á Tvøroyri visir tað seg at koma nýggjar fyrirkur, sum verða at nýta nógvan streym, so Vágs kommuna er alls ikki so illa stillað, sum menn meina. Tá so kommunan kann spara leigu og fáa statsstudning, sum svarar til rentur og avdrátt, haldi eg, at tingið væl kann veita ta umsøktu heimild og ábyrgd.

Við triðju viðgerð varð nevndaruppskotið samtykt við 16 atkvøðum.

Svar til hr. Wenzel Petersen viðvíkjandi grótsakini.

Í »Tingakrossi« høvdu tygum eina grein, har tygum greiddu frá tygara stóðu til grótsakina. Tygum prenta upp aftur ein lóp av brøvum og telegrammum, ið farin eru millum tygum og harrarnar Sloman og Larsen. Og eftir hesum korrespondansa vil eg viðganga, at tygum tykja at hava stóra interessu fyri at fáa grótvirkið sett á gongd í Havn; men tað kann ikki undra tygum, um eg sigi, at tað má tykja mær, sum tygum fram um alt vilja hava onkran annan at taka hetta virki í hond sína enn Havnar arbeidsmannafelag.

Eg haldi ikki, at hetta er ov nógv sagt, tá ið ein hugsar um, at grótnevnd Havnar arbeids-